

ÎNCHEIERE

22 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Cristina Covali (Vizitiu),
reprezentată de avocatul Stela Sandu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Cristina Covali
(Vizitiu) împotriva lui Ciprian Covali privind încasarea sumei,
împotriva deciziei din 03 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a ț ă :

La 04 noiembrie 2016 Cristina Covali a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Ciprian Covali privind încasarea sumei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că în anul 2007 s-a logodit cu pârâtul
și au început să ducă o gospodărie comună. Din lipsa mijloacelor financiare pentru
celebrarea căsătoriei și procurarea unei case de locuit, au fost nevoiți să plece la
muncă peste hotarele țării.

Fiind în Federația Rusă au aflat că se vinde de urgență o casă de locuit
bătrânească, împreună cu teren, amplasată în centrul xxxxx la prețul de 1000 dolari
SUA, motiv pentru care au revenit în țară. Deoarece nu dispuneau de suma necesară
pentru procurarea bunului imobil, mama sa le-a acordat un ajutor în sumă de 400
dolari SUA.

Dânsa a participat nemijlocit la toată procedura de negociere, perfectarea
contractului de vânzare-cumpărare, transmiterea banilor și înregistrarea contractului
la OCT Rîșcani.

Deoarece împreună cu Ciprian Covali se considerau de facto o familie, relațiile
fiind foarte bune, nu a apărut necesitatea și nu existau careva temeri că dreptul de
proprietate a bunului imobil să fie înregistrat pe numele ambilor, motiv din care
bunul imobil a fost înregistrat doar pe numele pârâtului.

La xxxxx a fost înregistrată căsătoria cu Ciprian Covali, iar la xxxxx s-a născut
fiul xxxx. La celebrarea căsătoriei, cât și cumetriei copilului comun, invitații și rudele
le-au dăruit diverse bunuri de uz casnic, inclusiv și sume bănești.

Odată cu nașterea copilului cu soțul au hotărât să reconstruiască și să extindă suprafața casei de locuit. Pe parcursul anilor 2009 – 2013, din sursele financiare comune și banii acumulați în urma ceremoniilor organizate, la casa existentă au efectuat următoarele îmbunătățiri: a fost demontat acoperișul, podul, geamurile, ușile, podelele casei, ca rezultat au rămas doar 4 pereți goi, în jurul cărora s-a construit alt fundament, alți pereți ale anexelor existente, prin care suprafața casei s-a mărit considerabil. În legătură cu extinderea casei a fost instalat un acoperiș nou din țiglă metalică. Astfel în urma reconstrucțiilor, imobilul a suportat modificări radicale având la final suprafața de 143,5 m.p., comparativ cu suprafața inițială de 57,7 m.p.

În anul 2013 Ciprian Covali a început o relație cu altă femeie, din care motiv dânsul cu rea-credință nu a finalizat legiferarea construcțiilor, dar a înaintat acțiunea de divorț. Căsătoria cu pârâtul a fost desfăcută la xxxxx, fără a fi partajată averea comună.

La 08 octombrie 2015 dânsa s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, solicitând partajarea averii comune și anume a terenurilor și construcțiilor amplasate pe acestea, a casei de locuit, a construcțiilor accesorii, a terenului agricol, însă acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin recunoașterea dreptului de proprietate exclusivă a lui Ciprian Covali asupra acestor bunuri imobile, dânsa a fost lipsită în mod arbitrar de proprietatea sa și i-a fost lezat dreptul la locuință, iar pârâtul s-a îmbogățit fără justă cauză.

Deoarece bunurile imobile au fost recunoscute proprietate personală a lui Ciprian Covali, dânsa este îndreptățită să înainteze acțiune cu solicitarea de a încasa suma în cuantum de ½ cotă-parte din valoarea majorată a bunurilor rezultate în urma reconstrucțiilor pe perioada căsătoriei a.2009 – 2013.

Reieșind din prevederile art. 272 alin. (1) Cod civil, referitor la termenul de prescripție, dânsa a aflat despre încălcarea drepturilor sale, în momentul pronunțării hotărârii din 24 septembrie 2016 a Judecătoriei or.Rîșcani, iar conform art. 267 Cod civil, termenul general în interiorul căruia poate să-și apere drepturile, pe calea intentării unei acțiuni în instanța de judecată este de 3 ani, respectiv acțiunea sa este înaintată în termenul prevăzut de lege.

Reclamanta Cristina Covali (Vizitiu) a solicitat determinarea valorii majorării prețului casei de locuit amplasată pe xxxxxx în urma reconstrucțiilor, încasarea din contul lui Ciprian Covali în beneficiul său a ½ cotă-parte din costul creșterii valorii în urma reconstrucțiilor casei de locuit cu nr.cadastral xxxxxx cât și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 17 aprilie 2019 Cristina Covali (Vizitiu) a depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune, prin care a solicitat partajarea a câte ½ cotă-parte pentru fiecare, sumă adusă îmbunătățirilor bunului imobil cu nr.cadastral xxxxxx în mărime de 89 066 de lei, echivalat în 4607 euro, atribuirea lui Ciprian Covali a îmbunătățirilor bunului imobil cu nr.cadastral xxxxx, iar Cristinei Covali (Vizitiu) să i se atribuie sulta de ½ cotă-parte, ce constituie 44 533 de lei, încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000 de lei, cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei tehnice în mărime de 6000 de lei și alte cheltuieli aferente examinării cauzei.

Prin hotărârea din 27 mai 2019 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani s-a respins acțiunea înaintată de către Cristina Covali (Vizitiu) împotriva lui Ciprian Covali cu privire la încasarea sumei, ca fiind tardivă.

S-a încasat taxa de stat de la Cristina Covali (Vizitiu) în beneficiul statului în mărime de 835,99 de lei.

Pentru a decide astfel, prima instanță a constatat că părțile în litigiu s-au aflat în căsătorie din xxxxx până la xxxxx. Hotărârea din xxx a Judecătoriei Rîșcani prin care s-a desfăcut căsătoria între Cristina Covali (Vizitiu) și Ciprian Covali a intrat în vigoare la xxxx. Reclamanta a înaintat acțiune privind încasarea sumei investițiilor la 04 noiembrie 2016, adică peste termenul de prescripție care a expirat la 03 august 2016, fără a înainta cerere de repunere în termen. Totodată de către partea reclamantă nu s-au prezentat probe ce ar confirma omiterea motivată a termenului de prescripție. Mai mult, partea pârâtă în cadrul examinării cauzei civile a solicitat respingerea acțiunii ca fiind depusă tardiv.

Deoarece acțiunea a fost constatată ca fiind prescrisă, instanța a considerat că nu este necesară examinarea în fond a cauzei.

Prin decizia din 03 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți apelul declarat de avocatul Sandu Stela în interesele Cristinei Covali (Vizitiu), s-a admis.

Hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Râșcani din 27 mai 2019 s-a casat parțial, în partea respingerii acțiunii ca tardivă cu emiterea unei hotărâri noi prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Cristina Covali (Vizitiu) către Ciprian Covali privind încasarea sumei s-a respins ca neîntemeiată. În rest hotărârea s-a menținut.

Pentru a decide astfel instanța de apel a concluzionat că reieșind din prevederile art. 25 alin. (8) Codul familiei, pentru împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților a căror căsătorie a fost desfăcută, se stabilește un termen de prescripție de 3 ani. Conform art. 8 alin. (2) Codul familiei, la examinarea cerințelor ce țin de relațiile familiale, instanța judecătorească aplică normele care reglementează prescripția în conformitate cu prevederile articolelor respective ale Codului civil, deci termenul de prescripție nu se calculează din momentul desfacerii căsătoriei, dar de la data nașterii dreptului la acțiune, adică când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Instanța a constatat că la 08 octombrie 2015 Cristina Covali a depus cerere de chemare în judecată privind partajarea bunurilor dobândite în timpul căsătoriei. Astfel partea pârâtă invocând tardivitatea acțiunii, urma să probeze data de la care reclamanta a cunoscut despre încălcarea dreptului său, fapt ce nu a fost efectuat, iar reieșind din materialele cauzei, termenul de prescripție urma a fi calculat de la 09 octombrie 2015. Prin urmare înaintând acțiunea la 04 noiembrie 2016 Cristina Covali (Vizitiu) s-a încadrat în termenul general de prescripție.

Instanța a specificat că prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani din 24 septembrie 2016, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2017, cererea privind partajarea bunurilor comune în devălmășie depusă de Cristina Covali a fost respinsă ca neîntemeiată. Ulterior reclamanta în temeiul art. 23 Codul familiei, a solicitat partajarea a câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte pentru fiecare din suma îmbunătățirilor bunului imobil în mărime de 89 066 de lei, cu atribuirea sultei în mărime de 44 533 de lei. Însă reclamanta nu a prezentat careva probe că îmbunătățirile bunului înregistrat după Ciprian Covali au fost efectuate în timpul căsătoriei. Astfel instanța de apel nu a reținut probele prezentate de reclamantă în vederea determinării îmbunătățirilor aduse bunului imobil, or certificatul de urbanism pentru proiectare prezentat, nu permite executarea lucrărilor de construcție, ci servește temei pentru demararea lucrărilor de proiectare, iar planul reprezentării părților componente ale clădirilor și certificatul

despre rezultatele inspectării bunului imobil sunt datate ulterior desfacerii căsătoriei. Totodată pârâtul a prezentat autorizația de construcție care a fost eliberată abia la 17 februarie 2015, proiectul de execuție din 2014, contractul de executare a proiectului pentru construcția anexei către casa de locuit din 17 februarie 2015.

Instanța de apel a concluzionat că nu au fost prezentate probe pertinente și concludente ce ar demonstra îmbunătățirile aduse bunului imobil în perioada în care părțile se aflau în căsătorie, or potrivit materialelor cauzei, toate lucrările de proiectare și de inspectare a bunului imobil au fost efectuate ulterior desfacerii căsătoriei. Totodată și Raportul de evaluare a bunului imobil nu demonstrează efectuarea lucrărilor de îmbunătățire a bunului imobil în perioada când părțile s-au aflat în căsătorie și nici nu determină valoarea unor astfel de îmbunătățiri în perioada respectivă.

Instanța a remarcat că art.1339 Cod civil invocat de partea reclamantă pe parcursul examinării cauzei civile, nu este aplicabil cauzei or, reclamanta a indicat că lucrările au fost efectuate în timpul căsătoriei, astfel că la soluționarea litigiului, sunt aplicabile normele Codului familiei. Totodată nici prin prisma normelor Codului civil reclamanta nu a prezentat probe ce ar confirma pretențiile sale înaintate împotriva lui Ciprian Covali.

La 09 noiembrie 2019 Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu, a declarat recurs, solicitând casarea parțială a deciziei Curții de Apel Bălți din 03 octombrie 2019 în partea respingerii acțiunii ca neîntemeiată, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului a indicat dezacordul cu soluțiile instanțelor ierarhic inferioare și a expus circumstanțele de fapt indicate pe parcursul examinării cauzei, menționând că instanța de apel a dat apreciere eronată probelor prezentate, astfel ca temei a recursului fiind invocat art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă.

A indicat că de către instanța de apel nu a fost apreciat în mod corespunzător Raportul de evaluare a bunului imobil nr. 005 din 14 martie 2019, anexat la materialele cauzei, prin care s-a constatat că valoarea îmbunătățirii bunului imobil litigios în perioada anilor 2009–2013 este de 89 066 de lei. Astfel Raportul de evaluare conține toată expertiza, munca, eforturile, cunoștințele și experiența expertului evaluator imobiliar, se bazează pe o investigație cuprinzătoare, are o organizare logică, o argumentare solidă și o exprimare clară. Raportul de evaluare este un document care prin modul de prezentare și terminologia sa exprimă o opinie clară, neechivocă și suficient de detaliată ce garantează informația corectă despre toate aspectele-cheie și nu poate da naștere la neînțelegeri asupra situației reale și asupra valorii estimate a proprietății evaluate.

Un alt aspect important în susținerea recursului este și faptul că Ciprian Covali la 06 februarie 2019 a semnat o declarație în care a relatat că în timpul căsătoriei cu Cristina Covali (Vizitiu) au fost efectuate îmbunătățiri la casa de locuit și a indicat îmbunătățirile care au avut loc.

Consideră că Raportul de evaluare a bunului imobil și declarația din 06 februarie 2019 scrisă și semnată de intimat prezintă probe pertinente și concludente care confirmă cele invocate în acțiunea înaintată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului confirmă faptul că decizia din 03 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți a fost expediată pentru cunoștință părților la proces la 05 noiembrie 2019 (f.d. 150, vol.II), fiind recepționată de avocatul Stela Sandu la 07 noiembrie 2019 (f.d. 151, vol.II). Prin urmare, Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu a declarat la 09 noiembrie 2019 recurs împotriva deciziei instanței de apel, în termenul stabilit de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Cod de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

La 27 noiembrie 2019, în adresa intimatului Ciprian Covali a fost expediată copia recursului declarat de Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu, cu înștiințarea de a depune referință la recurs.

La 16 decembrie 2019 Ciprian Covali, a depus referință la cererea de recurs depusă de Cristina Covali (Vizitiu), prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

A menționat că recursul conține motive de fapt și de drept care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare, iar potrivit jurisprudenței CEDO recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, cât și să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, însă asemenea aspecte nu se regăsesc în recursul declarat de Cristina Covali (Vizitiu).

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor imputate instanțelor inferioare, o minimă argumentare a criticii în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74).

De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr.2), 13 ianuarie 2009, parag.24; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Cristina Covali (Vizitiu), reprezentată de avocatul Stela Sandu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh